

Justitieombudsmannen
Nils-Olof Berggren**Radiotjänst i Kiruna AB:s (RIKAB) handläggning av en framställning om att få ta del av handlingar. Fråga bl.a. om handlingarna har varit hänförliga till den i bilagan till sekretesslagen (1980:100) omnämnda verksamheten rörande ärenden om TV-avgifter**

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA klagomål mot Radiotjänst i Kiruna AB (RIKAB) angående handläggningen av en framställning om att få ta del av handlingar. Han uppgav bl.a. följande. Den 16 oktober 2002 ringde han till den marknadsansvarige på RIKAB och begärde att få ta del av de skriftliga instruktioner som RIKAB ger till sina frilansande TV-avgiftskontrollanter.

Han fick beskedet att handlingarna inte kunde lämnas ut eftersom de inte var offentliga. Han begärde då att få ett skriftligt beslut med överklagandehänvisning. Den marknadsansvarige uppgav att RIKAB:s jurist skulle sända honom ett sådant. Den 19 oktober 2002 fick han ett beslut som saknade överklagandehänvisning. Han ringde RIKAB:s jurist för att få en överklagandehänvisning. Han fick då beskedet att någon sådan inte kunde utfärdas eftersom ärendet inte hörde till den del av RIKAB:s verksamhet som är offentlig.

Till anmälan hade fogats en kopia av det beslut AA fick från RIKAB.

Utredning

Anmälan remitterades till RIKAB för yttrande avseende vad som anförts i anmälan angående avsaknad av överklagandehänvisning. RIKAB anförde i sitt remissvar följande.

Principen om allmänna handlingars offentlighet ska tillämpas hos Radiotjänst i Kiruna AB i bolagets ärenden om tv-avgifter, påminnelser och tilläggsavgifter enligt lag om tv-avgift (1989:41) – se proposition 88/89:18 s. 70–71. Enligt bilagan till 1 kap. 8 § sekretesslagen föreskrivs att rätt att ta del av handlingar hos myndighet enligt TF även gäller för handlingar hos Radiotjänst gällande tv-avgiftsärenden.

Övriga handlingar som hanteras inom aktiebolaget Radiotjänst omfattas inte av offentlighetsprincipen, enbart handlingar som gäller tv-avgifter, påminnelser och tilläggsavgifter.

Materialet som AA önskat utlämnat är handlingar som inte rör tv-avgifter, påminnelser eller tilläggsavgifter enligt lag om tv-avgift. Materialet är sådant som

aktiebolaget Radiotjänst internt använder vid utbildning av kontrollanter och således inte allmänna handlingar.

Radiotjänst delegerar inte myndighetsutövning till frilansande kontrollanter. Samtliga beslut om påförande av tv-avgift fattas av tillsvidareanställd personal på Radiotjänsts huvudkontor i Kiruna.

Eftersom de handlingar som begärts utlämnade inte omfattas av principen om handlingars offentlighet kan inte heller en överklagande/besvärshänvisning lämnas ut.

AA yttrade sig över remissvaret och vidhöll sin kritik.

I beslut den 9 mars 2004 anförde *JO Berggren* följande.

Bedömning

Inledning

Inledningsvis vill jag framhålla att min granskning av ärendet endast omfattar RIKAB:s formella handläggning av AA:s framställning om att få ta del av handlingar.

Rättslig reglering

Enligt 1 kap. 8 § andra stycket sekretesslagen (1980:100) och den till lagen fogade bilagan skall vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos en myndighet i tillämpliga delar gälla också hos RIKAB förvarade handlingar som hör till dess verksamhet rörande ärenden om TV-avgifter.

RIKAB har således att följa reglerna i 2 kap. tryckfrihetsförordningen när någon begär att få ta del av en handling som hör till ovan nämnda verksamhet. En handling är enligt 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen allmän om den förvaras hos en myndighet och är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndigheten. Enligt 2 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen skall en allmän handling som får lämnas ut – som alltså inte omfattas av någon sekretessbestämmelse – på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället utan avgift tillhandahållas den som önskar ta del av den. Av 2 kap. 13 § tryckfrihetsförordningen framgår att den som önskar ta del av en allmän handling även har rätt att mot fastställd avgift få avskrift eller kopia av handlingen till den del den får lämnas ut.

Av 1 kap. 8 § andra stycket sekretesslagen följer vidare att de i bilagan angivna organen vid tillämpningen av sekretesslagen skall jämsställas med myndighet. RIKAB skall således vid prövning av framställningar om att få ta del av allmänna handlingar följa bl.a. bestämmelserna i 15 kap. 6 och 7 §§ sekretesslagen. Av 15 kap. 6 § sekretesslagen framgår att om en begäran om att få ta del av en handling helt eller delvis inte kan tillmötesgå skall den som har gjort framställningen underrättas om detta. Han skall också underrättas om att han kan begära att frågan hänskjuts till myndigheten och att ett beslut av myndigheten krävs för att avgörandet skall kunna överklagas. Myndighetens avslagsbeslut får enligt 15 kap. 7 § sekretesslagen överklagas hos kammarrätt. Om ett beslut har meddelats av organ som avses i 1 kap. 8 § andra stycket sekretesslagen tillämpas bestämmelserna i 23–25 §§ och 30 § första meningen förvaltningslagen (1986:223) om överklagande.

RIKAB:s handläggning av den aktuella framställningen

AA begärde att få ta del av de skriftliga instruktioner som RIKAB ger till sina frilansande TV-avgiftskontrollanter. RIKAB upplyste honom skriftligen om att arbetsföreskrifter eller utbildningsmaterial inte är att betrakta som allmänna handlingar hos RIKAB. AA återkom och begärde överklagandehänvisning för att kunna överklaga beslutet och därigenom få bedömningen prövad av en annan instans. Han fick då beskedet att någon sådan inte kunde ges eftersom ärendet inte hörde till den del av RIKAB:s verksamhet som är offentlig.

För att en handling som förvaras hos RIKAB skall omfattas av tryckfrihetsförordningens bestämmelser om rätt att ta del av en allmän handling krävs att handlingen hör till RIKAB:s verksamhet rörande ärenden om TV-avgifter. Vid prövningen av en framställning om att få ta del av en handling skall RIKAB, som framgår av 1 kap. 8 § sekretesslagen, vid tillämpningen av denna lag jämföras med myndighet. Det innebär att sekretesslagens regler skall följas. Fråga uppstår då hur RIKAB skall förfara om en handling, som i förevarande fall, av myndigheten inte anses höra till det i bilagan till sekretesslagen angivna området.

Kan den efterfrågade handlingen inte i någon rimlig mening relateras till den verksamhet som anges i bilagan till sekretesslagen, måste RIKAB vad gäller både förfarande och bedömning kunna agera med samma frihet som andra privaträttsliga subjekt. Om handlingen däremot är av sådan karaktär att det inte framstår som uteslutet att hänföra den till det angivna verksamhetsområdet, bör ett formligt avslagsbeslut enligt sekretesslagens regler meddelas även om handlingen enligt RIKAB:s mening inte är allmän. Detta gör det möjligt för förvaltningsdomstolarna att ytterst dra upp gränserna för vilka handlingar som skall anses höra till det angivna verksamhetsområdet (jfr JO:s ämbetsberättelse 1991/92 s. 427).

Av remissvaret framgår att RIKAB:s tolkning av det i bilagan till sekretesslagen angivna verksamhetsområdet är att med detta avses handlingar som gäller TV-avgifter, påminnelser och tilläggsavgifter. Däremot anser RIKAB att handlingar angående intern utbildning av TV-avgiftskontrollanter, till vilket den aktuella handlingen ansågs hänförlig, inte hör till det angivna området. Med den utgångspunkten var således inte tryckfrihetsförordningens bestämmelser tillämpliga och det förelåg inte heller någon skyldighet för RIKAB att behandla AA:s framställning enligt de redovisade bestämmelserna i sekretesslagen. Eftersom RIKAB och AA emellertid hade olika uppfattning i frågan om de begärda handlingarna hörde till det i sekretesslagens bilaga angivna verksamhetsområdet, hade det enligt min mening dock varit lämpligt att RIKAB meddelat ett överklagbart avslagsbeslut. Huruvida den odaterade skrivelsen, som AA fick den 19 oktober 2002, är ett sådant beslut av myndigheten som krävs för att det skall kunna överklagas har inte utretts.

I det föregående har jag redogjort för vilka av förvaltningslagens bestämmelser om ärendehandläggning som gjorts tillämpliga beträffande ärenden om handlingsutlämnande hos de organ som anges i bilagan till 1 kap. 8 § andra stycket sekretesslagen. Av redogörelsen följer att det för dessa organ inte finns någon författnings-

bestämd skyldighet att lämna fullföljdshänvisning till ett beslut att avslå en begäran om utlämnande av en allmän handling (jfr 21 § andra stycket förvaltningslagen). Enligt min mening bör dock de organ som anges i bilagan ändå lämpligen lämna en sådan hänvisning. En sådan ordning ligger i linje med en av utgångspunkterna för lagstiftningen på området, nämligen att det ligger nära till hands att enskilda organ som har offentliga förvaltningsuppgifter analogt tillämpar förvaltningslagens bestämmelser (se prop. 1988/89:66 s. 15.)

Ärendet avslutas.